

POLITIČNI PROGRAM LIBERALCEV

PREAMBULA

Slovenija je sodobna država. Slovenke in Slovenci živimo v srcu Evrope. Velike vojne med narodi Evrope so preteklost. Svoboda, mir in ustvarjanje sta nam omogočila blagostanje, ki je bilo pred sto leti dosegljivo le izbrancem. Vsak izmed nas uživa svobodo izbire lastne življenjske poti, omejeno le z odgovornostjo za svoja dejanja in s spoštovanjem enake svobode drugih.

Boljši svet, v katerega smo se rodili, je rezultat ustvarjanja številnih generacij. Je rezultat iskanja novih poti in ne poskusov zaustaviti čas.

Prihodnost gradimo sami. Z ustvarjanjem in kančkom sreče bodo naša življenja tisto, kar bomo naredili iz njih. Za nami bodo prišli naši otroci. Rodili se bodo v Slovenijo, kakršno ustvarjamo zase.

Liberalci želimo živeti v najboljši Sloveniji. Takšno jo želimo zapustiti našim otrokom. Verjamemo, da jo lahko zgradimo le s spoštovanjem temeljnih liberalnih vrednot – življenja, svobodnega posameznika, človekovega dostojanstva, zasebne lastnine, prostega trga, mirnega sožitja in vladavine prava.

Živeti želimo v dobro delujoči pravni in socialni državi, katere aparat je majhen, vendar učinkovit; v okolju, ki nam bo omogočalo ustvarjati svoje blagostanje in uživati sadove svojega dela; v odprti in strpni družbi, ki bo spoštovala različnost med Slovenkami in Slovenci in med narodi; v družbi, ki bo učinkovito skrbela za naše skupne interese in za obstoj slovenske države in naroda.

Liberalci smo dediči misli škotskega razsvetljenstva in društva iz Mont Pelerina. Nadaljujemo po poti, ki so jo v

Sloveniji v obdobju med obema vojnama začrtali napredni kranjski podjetniki.

Živimo v Sloveniji. Želimo jo oblikovati tako, da bo v njej vsak lahko neovirano uresničeval svoje legitimne interese, skupaj pa bomo uresničevali vse tiste, ki nas združujejo.

I. SMISEL IN VLOGA DRŽAVE

Smisel države vidimo v učinkoviti zaščiti svoboščin državljanek in državljanov, njeno vlogo pa v skrbi za izvajanje prostovoljno sprejetih dogovorov, v razmejitvi stranskih učinkov - koristi in škod - ter v zaščiti državljanek in državljanov pred nasiljem.

Nosilca idejne, ekonomske in politične suverenosti sta državljanica in državljan – posameznica in posameznik.

Država naj ne usmerja življenj odraslih državljanek in državljanov, ki so sposobni poskrbeti zase.

Državljanke in državljanji uživamo svoje svoboščine in prevzemamo odgovornost za svoje življenjske izbire, le-te pa smejo biti omejene le s pravico drugih do uživanja istih svoboščin znotraj pravnega reda države.

II. SOCIALNA DRŽAVA

Naloga vseh državljanek in državljanov Slovenije je, da se trudimo po svojih najboljših močeh poskrbeti zase v okviru pravne države in spoštovanja enakih prizadevanj drugih.

Naša vizija je socialna država, ki ne temelji na konfliktu med njenimi plačniki in porabniki, ampak na trajnem in pristnem interesu vseh državljanek in državljanov. Prizadevamo si za **nov dogovor** med državljanekami in državljanji, ki bo omogočil izgradnjo takšne socialne države, v kateri bomo vsi

prepoznali dosti več prednosti in zadovoljstva kot pomanjkljivosti in bremen.

Socialna država ne sme biti kletka, ki bi državljanekam in državljanom omejevala življenjske izbire, temveč varnostna mreža, ki nas ujame, če nam v življenju kdaj spodrsne.

Njeno poslanstvo je skrb za bolne, nemočne, onemogle in invalide.

Tistim, ki zaradi napačnih življenjskih odločitev niso sposobni poskrbeti zase, pa zagotavljačasne socialne ugodnosti - če zanje obstaja soglasje, ki vključuje tudi tiste, katerih svoboščine so zaradi tega omejene. Socialne ugodnosti ne smejo omogočati višje kvalitete življenja, kot jo uživajo tisti, ki skrbijo sami zase brez državne pomoči.

Delujoča socialna država ni izraz zavisti, temveč sočutja in pripravljenosti vseh, da uresničujemo naše skupne interese – spoštovanje človekovega dostojanstva, stabilnost družbe, visoko zaposlenost, konkurenčno okolje za ustvarjanje in prijeten dom za vse državljanke in državljanje.

III. PРАВNA DRŽAVA

Odsotnost učinkovite pravne države vodi v anarhijo in v zavračanje svobode. Anarhija je stanje brutalne vladavine zakona fizično močnejšega. V takšnih okoliščinah mir, blaginja in družbeni napredek niso mogoči. Zato je učinkovita, hitro delujoča in dosledna pravna država predpogoj za obstoj liberalne države.

Liberalci se zavzemamo za dosledno spoštovanje in varovanje človekovih svoboščin tako pred posegi drugih posameznikov kot pred posegi države.

Da bi lahko prevladalo načelo »dovoljeno je vse, kar ni prepovedano«, moramo najprej ustvariti zaupanje, da bo vsak izmed nas lahko svoje legitimne interese učinkovito zaščitil v okviru obstoječega pravnega reda. Nezaupanje v pravno državo vodi v totalitarno družbo, v kateri obvelja načelo »prepovedano je vse, kar ni dovoljeno«.

Da bi se osebe v naši državi lahko počutile varne, mora biti država sposobna zaščititi žrtve, storilcem pa preprečiti ponavljanje kaznivih dejanj.

Zavračamo tezo, da je kaznivo dejanje tisto ravnanje, ki je družbeno nezaželeno, storilec pa vedno žrtev družbenih okoliščin in brez lastne volje. Kaznivo dejanje je lahko predvsem tisto ravnanje, ki najbolj grobo posega v integriteto drugega posameznika ali ki ruši osnovna načela mirnega sožitja.

Zato liberalci zavračamo kriminalizacijo ravnanj, ki po svoji naravi pomenijo prekršek zoper ideološko moralo in zločine brez žrtve.

Ne potrebujemo zakonodaje, ki naj bi nas ščitila pred samim sabo. Vsak odrasel in razsoden človek se zna sam odločiti, kaj je zanj najboljše in za svojo izbiro prevzeti odgovornost.

Škodovanje samemu sebi ni zločin.

Da bi lahko dosledno izvajali zakone, moramo sodno vejo oblasti razbremeniti nepotrebne dela.

Zavzemamo se za jasne in enostavno razumljive zakone, ki naj se dosledno izvajajo.

Liberalci pravne države ne merimo po količini napisanih zakonov, temveč - nasprotno - menimo, da je hitro spreminjajoča se zakonodaja eden bistvenih virov pravne negotovosti. Večje število zakonov, uredb in pravilnikov običajno pomeni tudi večje možnosti za neskladja in pravne luknje.

Pravno regulacijo zato raje čim bolj prepuščamo pogodbam.

Ukiniti želimo nepotrebno regulacijo, ki ščiti monopole in ohranja privilegije ter državljanke in državljane ovira pri izvajanju njihove ustavne pravice do svobodne podjetniške pobude.

Izboljšati želimo sodno varovanje in spoštovanje pogodb in sodno varovanje premoženjskih pravic domačih in tujih investorjev, ker je to bistvenega pomena za nastanek blaginje.

IV. DRUŽBA USTVARJANJA

Človek je najbolj ustvarjalen, ko je svoboden - in najbolj svoboden, ko je ustvarjalen.

Želimo biti družba, v kateri bodo ljudje ustvarjali in v ustvarjalne odnose z drugimi ljudmi vstopali zaradi lastnih potreb, ne zaradi prisile drugih.

Smo za prosti trg in za svobodno podjetniško pobudo, ki vsaki državljanke in državljanu zagotavljata svobodo ustvarjanja, hkrati pa so s tem ustvarjene razmere za optimalno delovanje gospodarstva.

Prosti trg ni anarhičen trg. Reši mnogo problemov, nekatere pa ustvari. Naloga države je, da te probleme, denimo razmejitev stranskih učinkov - koristi in škod – gospodarskih aktivnosti ali preprečevanje zlorabe monopolov, rešuje z regulacijo.

Liberalci se izogibamo poseganju v gospodarstvo.

Zasebna podjetja so praviloma učinkovitejša od državnih, povrhu pa politike vodenje podjetij ovira pri organizaciji temeljnih storitev države, ki jih mora le-ta nuditi državljanke in državljanom in jih je potrebno poenostaviti in poceniti.

Smo za zasebno pobudo in zdravo konkurenco v vseh gospodarskih dejavnostih.

Država naj vse gospodarske dejavnosti v Sloveniji obravnava enako.

Smo proti prepletenosti gospodarske in socialne zakonodaje. Gospodarska zakonodaja naj bo liberalna, socialno državo pa raje plačujemo iz dobrih rezultatov, ki jih svobodno in konkurenčno gospodarstvo ustvari.

Odpravili bomo ovire, ki državljanke in državljanom, ki bi želeli delati, to preprečujejo.

Vse oblike zaposlitve bomo z davki in prispevki obremenili enakomerno.

Ključni del procesa ustvarjanja je povezava znanosti z gospodarstvom. Da bi se to zgodilo, pa mora država odstraniti ovire, ki gospodarstvu onemogočajo tovrstna vlaganja in mu preprečujejo zajeti in uporabljati znanstvene dosežke.

Dostopno in učinkovito šolstvo omogoča vsem razviti svoj ustvarjalni potencial v okviru njihovih zmožnosti. Pri tem pa se mora država vesti po načelu dobrega gospodarja. Manj naj podpira šole, bolj pa državljanke in državljane, ki se izobražujejo. Podpore naj ne bodo v vseh primerih brezpogojne.

Šolstvo želimo organizirati tako, da ne bo preprečevalo prostega pretoka idej. Smo proti monopolu nad učbeniki in sorodnimi mehanizmi nadzora nad potekom izobraževanja. Država naj z objektivnimi merili meri učinkovitost podpor izobraževanju državljanke in državljanom. To naj počne sproti in ne po zaključku izobraževanja.

Zavzemamo se za priznanje dosežene izobrazbe za potrebe nastopa na trgu dela z vseh tistih univerz, ki so na relevantnih mednarodnih lestvicah uvrščene pred slovenskimi in tudi tistih, ki so javno verificirane v državah EU.

Postati želimo **družba ustvarjanja**, ki vsaki državljanke in vsakemu državljanu nudi možnost nenehno razvijati

svoj ustvarjalni potencial in ga po lastni presoji neovirano uporabljati ter deliti z drugimi ljudmi.

V. ODPRTA DRUŽBA

Liberalci smo za odprto družbo.

Smo za takšno kulturno, ekonomsko in politično povezovanje znotraj naroda in med narodi, ki spoštuje različnost.

Smo za demokratično in liberalno družbo.

Izključevalne politike in težnje po prevladi idej ene skupine slovenskih državljanek in državljanov nad drugo so bile v preteklosti eden glavnih vzrokov za tragično državljansko vojno in izseljevanje.

Liberalci želimo povezovati različne. Namesto ene same poti želimo vsakemu ponuditi možnost, da si izbere svojo. Enakopravno tekmo idej in sistemov, ki že poteka v Evropi, želimo dopustiti tudi v Sloveniji. Lokalnim upravam želimo dati možnost oblikovati lastne vizije in jih uresničevati znotraj lokalnih skupnosti.

Gradimo **Slovenijo različnih**, v kateri bo vsak našel prostor pod soncem po svojem okusu in bo ponosen na svojo državo in na sodržavljanke in sodržavljane, ker so mu to omogočili.

Trudimo se vsem lokalnim skupnostim zagotoviti primerljivo državno infrastrukturo.

Ne izvajamo politik načrtnega naseljevanja prebivalstva na neobljudena področja, temveč prostorske politike prilagajamo željam in potrebam državljanek in državljanov.

Smo za svobodno evropsko povezovanje. Zagovarjamo omejeno ustavo Evropske Unije, ki bo izražala najbolj

temeljne vrednote vseh Evropejcev. Sprejemamo tekmo idej kot način nenehnega izboljševanja Slovenije in Evrope.

Gradimo odprto in poslovno državo, ki spoštuje različnost in ni sovražno nastrojena proti ustvarjanju in napredku.

Tuji vlagatelji so pri nas dobrodošli.

Podpiramo prost pretok delovne sile, ki ne obremenjuje državnega proračuna.

VI. SLOVENSKA DRŽAVA IN NAROD

Prizadevali si bomo za **sožitje vseh generacij Slovencev**; mladih, starih in še nerojenih.

Temeljno načelo medgeneracijske solidarnosti nam pomeni, da Slovenijo bodočim rodovom zapustimo boljšo od tiste, v katero smo se rodili - v političnem, kulturnem, socialnem, okoljskem in ekonomskem smislu.

Sožitje generacij dosegamo s čistimi računi.

Želimo, da državljanke in državljani svoje bodoče pokojnine prejemajo iz prihrankov, ki so jih ustvarili. Želimo, da o trenutku upokojitve odločajo svobodno v okviru svojih zmožnosti.

Državne pokojnine naj postopno postanejo oblika socialne pomoči; pri čemur naj bo breme državnih pokojnin enakomerno porazdeljeno med vse generacije.

Želimo biti zgled drugim narodom. Želimo prepoved slovenske kulture in njeno širjenje po Evropi in po svetu.

Ne želimo postati kulturni rezervat. Trudili se bomo za odpravo tistih politik, ki nižajo konkurenčnost naše kulture in jezika. Namesto da bi državljanke in državljanom slovenski jezik in kulturo vsiljevali, naj jim bogatita življenje.

Najboljši način za ohranitev slovenskega jezika in kulture je njuna priljubljenost med državljani.

Smo za svobodno ustanavljanje kulturnih, verskih in športnih organizacij.

Država regulira delovanje teh organizacij in pri tem ne daje prednosti nobeni od njih.

Država ne financira kulturnih, verskih in športnih dejavnosti državljanek in državljanov, lahko pa omogoči, da davkoplačevalke in davkoplačevalci neposredno namenijo del svoje dohodnine izbranim organizacijam, s čimer je zagotovljena ločitev teh dejavnosti od države ter neposredna in demokratična uveljavitev volje, želja in potreb davkoplačevalk in davkoplačevalcev.

Država vzpodbuja te dejavnosti z reguliranjem mecenstva.

Želimo ustvariti pogoje, da si lahko vsak, ki si to želi, ustvari družino.

Trudili se bomo vzpostaviti konkurenčen trg temeljnih življenjskih dobrin – hrane, stanovanj, zdravstvenega zavarovanja in izobraževanja. Odstranili bomo birokratske ovire za njihovo ustvarjanje in jih naredili bolj dosegljive.

Skozi zgodovino so se nerazviti narodi prilagajali razvitim. Tudi Slovenija je bila zaradi svoje nerazvitosti del svoje zgodovine podrejena razvitejšim okoljem.

Ker želimo ohraniti slovensko suverenost in identiteto in razširiti slovensko kulturo, liberalci posebno skrb posvečamo razvoju in rasti.